

Tweede foto van Poortwachtercentra in Nederland

(situatie oktober/november 2007)

Opgesteld door de Raad voor Werk en Inkomen

1. Inleiding en verantwoording

Deze notitie geeft een beeld van de ontwikkeling van Poortwachtercentra in Nederland. Op 23 oktober 2007 is de deelnemers aan de Klankbordgroep Poortwachtercentra voor de tweede keer gevraagd een formulier in te vullen¹. Van de 34 aangeschreven Poortwachtercentra en Poortwachtercentra in oprichting hebben er 23 gereageerd (wederom een respons van ongeveer tweederde). In totaal zijn 21 ingevulde formulieren ontvangen (2 initiatieven hebben per mail globaal aangegeven hoe de situatie ervoor staat). De ingevulde formulieren maken het mogelijk een tweede foto van Poortwachtercentra in Nederland op te maken.

2. PWC-initiatieven op hoofdlijnen

Regionale spreiding

Inmiddels zijn bij de Klankbordgroep 36 initiatieven voor Poortwachtercentra aangesloten (in enkele gevallen gaat het om een overkoepeling van meerdere PWC). Tabel 1 geeft een overzicht van de initiatieven naar regio (provincie). Dit maakt duidelijk dat de schaal van de initiatieven behoorlijke verschillen vertoont: variërend van één gemeente tot een totale provincie. Ook is zichtbaar dat er in Flevoland en Amsterdam nog geen initiatieven lijken te zijn (althans niet bekend bij de Klankbordgroep), terwijl er in sommige gebieden meer dan één initiatief lijkt te zijn (Groningen, Friesland, Brabant, Arnhem/Nijmegen, Zeeland).

Tabel 1 PWC-initiatieven per provincie

Provincie	Via klankbordgroep bekende initiatieven (voorzover bekend met werkgebied)*
Groningen	1. Groningen (Personeelsdiensten Noord) 2. Werk! Poortwachtercentrum
Friesland	3. Warber Friesland (voor gemeenten en overheid) 4. RAI/CNV-project Friesland (Leeuwarden Sneek)
Drenthe	5. Mobiliteitsnetwerk Drenthe
Overijssel	6. IJssel-Vecht (Zwolle en omgeving) 7. De Noaber (Hardenberg) 8. Deventer
Gelderland	9. Arnhem e.o. 10. Lingewaard (Knooppunt Nijmegen/Arnhem) 11. Harderwijk
Utrecht	12. Utrecht e.o.
Flevoland	(geen initiatieven bekend)
Noord Holland	13. Noord Holland Noord (Kop van Noord Holland, West-Friesland, Kennemerland, Waterland) 14. Zaanstad (Zaanstreek) 15. Noord Holland Zuid (IJmond, Haarlem, Hoofddorp, Aalsmeer, Uithoorn, Randje Amstelveen)

¹ De eerste keer gebeurde dit in de zomer van 2007. Dit heeft geresulteerd in 'Een eerste foto van Poortwachtercentra in Nederland, juli/augustus 2007' (RWT).

Zuid Holland	<ul style="list-style-type: none"> 16. Haaglanden (Den Haag, Wassenaar, Zoetermeer, Rijswijk, Westland, Delft) 17. Groene Hart (Alphen a/d Rijn, Rijnwoude, Jacobswoude, Nieuwkoop) 18. Midden Holland (Waddinxveen, Gouda, Bodegraven, Boskoop, Reeuwijk, Zevenhuizen Moerkapelle, Moordrecht, Nieuwerkerk a/d IJssel, Ouderkerk, Nederlek, Vlist, Bergambacht, Schoonhoven) 19. Holland Rijnland (Alkemade, Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout, Hillegom, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude) 20. Transferpunt Arbeidsmarkt Zoetermeer (heeft aangegeven samenwerking te zoeken met Groene Hart en Midden Holland) 21. Rotterdam 22. Dordrecht (Drechtsteden/Zuid Holland Zuid)
Zeeland	<ul style="list-style-type: none"> 23. Zeeland (initiatiefnemers in Terneuzen/Middelburg) 24. Zeeland (initiatiefnemer in Zierikzee)
Noord Brabant	<ul style="list-style-type: none"> 25. Zuid Nederland, met initiatieven in verschillende regio's, waaronder: West-Brabant (Bergen op Zoom, Roosendaal, Breda, Oosterhout) 26. Transvorm (van origine voor zorg en welzijnsorganisaties), met 8 netwerken in heel Brabant) 27. Tilburg 28. Oss 29. Brabantse Delta (Bergen op Zoom, Steenbergen, Woensdrecht, Tholen) 30. Helmond 31. Veghel/Uden e.o.
Limburg	<ul style="list-style-type: none"> 32. Weert en omliggend 33. Venlo (inmiddels besloten vooralsnog geen PWC op te richten) 34. Zuid-Limburg (Parkstad, Maastricht-Heuvelland en Sittard-Geleen) 35. Stein-Beek en omstreken 36. Midden Limburg

* Dit overzicht is gebaseerd op het adressenbestand met deelnemers aan de Klankbordgroep Poortwachtercentra. Of hiermee alle initiatieven in beeld zijn is niet met zekerheid te zeggen.

Op verschillende plekken wordt inmiddels gewerkt aan afstemming tussen initiatieven die deels voor dezelfde regio werken. Ook zijn enkele initiatieven op zoek gegaan naar regio-uitbreiding (bijvoorbeeld Holland-Rijnland, beperkte zich oorspronkelijk tot het gebied rond Katwijk) of naar aansluiting bij aangrenzende gebieden (Zoetermeer). In één geval is besloten vooralsnog niet tot de oprichting van een PWC over te gaan, maar tot alternatieve matchingsfaciliteiten te komen (Venlo).

Niet alle initiatieven zijn overigens volledig nieuw. Zo bestond in Noord Brabant al een netwerkorganisatie van zorg- en welzijnsorganisaties (Transvorm). Deze netwerken worden momenteel omgebouwd naar intersectorale mobiliteitsnetwerken, gericht op meer dan alleen de re-integratie van zieke werknemers. Ook bestonden er in enkele regio's al vacaturemeldpunten (Groningen, Zoetermeer).

Stadium

Van de 23 initiatieven waarover informatie is ontvangen zijn er 8 najaar 2007 al (vrijwel) operationeel. Sinds zomer 2007 is er (afgaand op de formulieren) één nieuw PWC daadwerkelijk operationeel geworden (Zaanstreek). Eén PWC heeft begin december de eerste matchingsbijeenkomst (Haaglanden). Zes initiatieven bestaan al langer (Groningen/Noord Nederland, Weert, Noord Holland Noord, Noord Holland Zuid,

Warber Friesland, Holland Rijnland). Tussen deze draaiende PWC's bestaan grote verschillen in stadium en omvang van activiteiten².

Betrokken partijen

Poortwachtercentra zijn initiatieven van en voor werkgevers. In de eerste foto is geconstateerd dat bij de oprichting van Poortwachtercentra soms ook private partijen betrokken zijn (re-integratiebedrijven en arbodiensten). Voor de 2^e foto is hier niet specifiek naar gevraagd. Een korte scan van de ingevulde formulieren leert echter dat bij een flink deel van de initiatieven private of publieke 'experts' op het gebied van arbeid en/of re-integratie betrokken zijn. Daarbij gaat het om sw-bedrijven (overigens ook werkgever van hun specifieke doelgroep), advies- of opleidingsbureaus op het gebied van arbeid en Poortwachter, en re-integratiebedrijven.

In verschillende regio's zijn inmiddels ook werknemersvertegenwoordigers op de een of andere manier betrokken. Voor zover bekend waren ze in twee regio's een van de initiatiefnemers. Daarnaast worden ze in vijf regio's op een andere manier betrokken, bijvoorbeeld bij het werven van bedrijven of door ze als waarnemer bij de matchingsbijeenkomsten uit te nodigen. Eén PWC betreft de OR-en van de deelnemende gemeenten (Warber Friesland).

3. Draaiende Poortwachtercentra

Het Poortwachtercentrum in Noord Holland Noord bestaat het langst, het is operationeel sinds begin 2004. De andere lopende initiatieven dateren (voor zover bekend) van 2005 en later. Het PWC Zaanstreek is op 10 oktober 2007 formeel van start gegaan. De eerste vacatures en personen zijn gemeld en met de recrutering van een consultant wordt gestart. Bij het PWC Haaglanden vond de eerste matchingsbijeenkomst plaats op 6 december.

Bij al eerder draaiende PWC's is het afgelopen kwartaal gewerkt aan uitbreiding van activiteiten met nieuwe doelgroepen, nieuwe deelnemende organisaties en uitbreiding of afstemming met aanpalende regio's. Bovendien is verder gewerkt aan bestendinging van de infrastructuur. Zo is in Weert de website is ontwikkeld (www.poortwachtercentrumweert.nl); op een apart extranetgedeelte kunnen leden hun specifieke aanbod en vraag kwijt. Ook is een consulente aangetrokken.

Dienstverlening

Alle acht lopende Poortwachtercentra faciliteren de re-integratie van zieke werknemers in het 2^e spoor (dus bij een andere werkgever) en organiseren voorlichting en overleg in algemene zin (niet primair gericht op matching). De lopende Poortwachtercentra bieden daarnaast ook andere diensten aan op het gebied van re-integratie, maar dit verschilt per centrum. Van 7 PWC's is hierover informatie bekend: 4 centra geven ondersteuning bij de re-integratie in het 1^e spoor (dus bij de eigen werkgever), 4 centra voorzien ook in de matching van met werkloosheid bedreigde werknemers. Verder zijn er 2 centra die ook werkloze werkzoekenden matchen. Andere activiteiten van Poortwachtercentra zijn specifieke projecten voor jongeren en ouderen, kanaliseren van werkgelegenheid voor

² Onder operationeel wordt in deze notitie verstaan dat er reeds matchingsactiviteiten plaatsvinden. Dit heeft overigens nog niet bij alle lopende centra tot definitieve plaatsingen geleid.

Agriport A7 (Noord Holland Noord) of scholing en EVC-trajecten (Groningen). In Noord Holland Noord beginnen zich overigens ook baanverbetersaars te melden.

Matching

De matching verloopt (deels) via P&O-overleggen. Vijf centra beschikken daarnaast over een consulent of hebben concrete plannen een consulent aan te stellen. PWC Zaanstreek realiseert de matching (vooralsnog) door inzet van de consulent van het PWC Noord Holland Noord. Daarnaast beschikken enkele PWC's over een vacaturebank, een vacaturekrant en/of een website voor de matching. Ook vindt matching plaats via mailing van de functies en profielen van kandidaten, bijvoorbeeld wanneer het tijdens een bijeenkomst niet tot een match is gekomen.

Organisatie

Vier PWC's beschikken (al) over een kleine organisatie (variërend van 0,5 fte tot 2 fte), met een consulent/casemanager/adviseur en (in een geval) secretariële ondersteuning. Eén PWC heeft concrete plannen een consulent aan te stellen. Naast betaalde krachten draaien de lopende PWC's op actieve vrijwilligers. Bij nog niet alle lopende PWC's is de juridische entiteit al geregeld. Voor zover dit wel het geval is wordt gebruik gemaakt van de stichtingsvorm.

Gerealiseerde matches

Vijf Poortwachtercentra hebben ook al matches tot stand weten te brengen. Het aantal verschilt matches enorm, en hangt nauw samen met het stadium en de omvang van het PWC. De meest recent gestarte initiatieven hebben nog geen matches gerealiseerd.

Tabel 2 Gerealiseerde matches in eerste 3 kwartalen 2007*

Aantal her-/geplaatsten sinds de start	%-age van het aantal aanmeldingen
2	100%
12	86%
30	71%
162	75%

* Van één PWC is het aantal gerealiseerde matches niet op deze manier inzichtelijk te maken.

4. Poortwachtercentra in oprichting

Van dertien startende Poortwachtercentra is een ingevuld formulier ontvangen. Het schema geeft per regio een beknopte stand van zaken.

- **IJssel-Vecht delta (Zwolle):** intentieverklaring getekend om haalbaarheidsonderzoek te doen (door nog aan te stellen kwartiermaker). Loopt tot maart 2008. VNO-NCW Midden Nederland is betrokken.
- **Arnhem-Nijmegen (Lingewaard):** er is een werkplan en begroting, in november besproken met werkgeversverenigingen. Concrete start wordt begin 2008 verwacht.
- **Drechtsteden:** Kwartiermaker aangesteld. Er wordt gewerkt aan een werkplan en een eerste bijeenkomst (voorzien in februari). Contacten met VNO-NCW, MKB Nederland en lokale ondernemersvereniging.
- **Groene Hart:** stichting is opgericht, bestuur aangesteld. bezig met leggen en onderhouden contacten.

- **Midden Holland:** stichting is opgericht. Overleg met aangrenzende regio's om tot samenwerking te komen. Op korte termijn wordt gekeken naar concrete invulling van activiteiten.
- **Rotterdam:** kwartiermaker is aangesteld, met assistentie. In de maanden oktober-december worden contacten gelegd met werkgevers (individueel en verenigingen) en bonden. In de maanden daarna wil men tot concrete afspraken-contractering bedrijven komen. Start is voorzien in maart 2008.
- **Stein-Beek:** Door een groep van ca. 15 werkgevers en lokale ondernemersverenigingen is het PWC opgericht. Er is een voorlopig bestuur. Eerste contacten worden gelegd, focus is de komende tijd op het inrichten van het PWC.
- **Utrecht:** er is een kwartiermaker (aanvankelijk twee, maar één heeft er afgezegd). Gesprekken lopen met drietal ondernemers om concrete start te maken.
- **Veghel-Uden:** er is een werkplan en een stichting met een (voorlopig) bestuur. Draagvlak is gemeten, randvoorwaarden (mogelijke huisvesting, arbeidsdeskundige en bedrijfsarts) zijn geregeld. Nu in de fase van subsidieaanvraag (voor kwartiermaker).
- **Brabantse Delta:** Regionale werkgeversvereniging is afgehaakt (te weinig behoefte). Nu in contact met gemeente, individuele bedrijven en ontwikkelingsmaatschappij om draagvlak te krijgen vanuit parkmanagementprojecten in de regio.
- **West Brabant:** Initiatief groep is bezig met werkplan. ESF-subsidie voor scholing en coaching beschikbaar. Daarom moet nu snel gestart worden; verwacht januari. Concrete samenwerking moet nog vorm krijgen. Mogelijke rol ROC (vanwege netwerk bedrijfsleven maar ook scholingsmogelijkheden)
- **Transferpunt Zoetermeer:** in gesprek met PWC's Midden Holland en Groene hart. Intentie om met elkaar verder te gaan.
- **Zuid Limburg:** gesprekken met organisaties en ondernemers gevoerd. Stichting in voorbereiding. Concrete start 'is dichtbij'.

Ook binnen deze groep varieert het stadium waarin het initiatief zich bevindt. In verschillende gevallen is een stichting opgericht, is er een werkplan of wordt daar aan gewerkt. Enkele initiatieven beschikken ook al over een kwartiermaker. In andere regio's is men voornamelijk nog bezig met het leggen van contacten en het verkrijgen van draagvlak. Dit blijkt overigens niet overal mee te vallen. In een paar regio's is de daadwerkelijke start van de activiteiten aanstaande (januari-maart 2008)

Veruit het meest genoemde knelpunt van startende Poortwachtercentra is het genereren van financiën. In mindere mate wordt ook melding gemaakt van een te zware belasting van vrijwilligers en in samenhang daarmee problemen met de continuïteit van activiteiten. Een paar specifieke knelpunten zijn de volgende:

- Wanneer een werknemer tijdelijk elders gedetacheerd wordt moet de inlenende werkgever btw betalen over de loonkosten. Dit werkt drempelverhogend. Er wordt uitgezocht of er voor dit soort detacheringen een ontheffing is te krijgen.
- In één regio lijkt UWV de laatste tijd bij het opleggen van loonsancties scherper naar de resultaten te kijken en minder scherp naar het proces. Dit vergt veel tijd van de consultant in de communicatie richting werkgever en UWV. Inmiddels wordt overlegd met UWV.

5. Financiën

Poortwachtercentra in oprichting

Voor zover hierover informatie is ontvangen geven alle Poortwachtercentra in oprichting aan afhankelijk te zijn van de landelijke startsubsidie. Wel wordt meestal gewerkt aan en nagedacht over andere bronnen. Alternatieve bronnen worden gezocht bij/via de Kamer van Koophandel, individuele bedrijven en werkgeversverenigingen. Ook het Nederlands Centrum voor Sociale Innovatie wordt in dit verband genoemd. In sommige gevallen zijn al bronnen toegezegd/beschikbaar. Soms ook wordt de kwartiermaker beschikbaar gesteld door één bedrijf.

Voor meer structurele financiering denkt men aan bijdragen van individuele bedrijven en/of lidmaatschap van alle deelnemende bedrijven. Meestal zijn dit soort bijdragen nog niet structureel geregeld. Voor de kosten van scholing en coaching heeft één PWC ESF-subsidie beschikbaar.

Draaiende Poortwachtercentra

Ook de draaiende PWC's hebben de financiering nog niet allemaal rond. De meer recent gestarte initiatieven ondervinden eigenlijk vergelijkbare problemen als de nog niet gestarte PWC's. De al langer draaiende initiatieven hebben hun financiën (in ieder geval voor de korte termijn) geregeld. Ze werken met bijdragen van individuele bedrijven en/of werkgeversverenigingen of vragen een lidmaatschapsbijdrage of een prijs per geleverde dienst. Bij één PWC draagt de initiator een eigen risico op het project. Slechts een enkel PWC geeft aan geen of nauwelijks knelpunten te ondervinden met de financiering.

6. Commitment

Poortwachtercentra in oprichting

De meeste startende initiatieven proberen werkgevers bij het PWC te betrekken via werkgeversverenigingen en door benadering van individuele bedrijven. Enkele initiatieven proberen ook aandacht te krijgen via de media, lezingen, etc. Over het algemeen lijkt er voldoende commitment om als PWC een zinvolle rol te kunnen vervullen. Dit is echter niet altijd het geval: drie (van de 13) poortwachtercentra in oprichting geven aan dat partijen wel geïnteresseerd zijn, maar als het erop aankomt nog onvoldoende gecommitteerd zijn.

Draaiende Poortwachtercentra

De draaiende PWC hanteren dezelfde kanalen om commitment te verkrijgen; wel valt op dat ze allemaal ook via media en lezingen aandacht proberen te verkrijgen voor het PWC (naast het benaderen van werkgeversverenigingen en individuele werkgevers). Inmiddels kunnen de langer draaiende centra ook gebruik maken van mond-op-mond reclame. Toch ervaren twee draaiende centra nog wel (enige) problemen met het verkrijgen van (blijvend) commitment.

De tips van draaiende centra voor andere initiatieven komen er vooral op neer werkgevers gericht te benaderen: grote bedrijven waarvan bekend is dat de ondernemer een 'bredere' kijk heeft, besturen van bedrijventerreinen/parkmanagement, etc. Andere tips betreffen het gebruik maken van grootschalige (regionale) congressen, om daar lezingen voor een groot publiek te kunnen geven.